

УДК 657.6

Нагорний П. В., здобувач вищої освіти гр. МОА-221

Науковий керівник: **Гнедіна К. В.**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

АУДИТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

***Ключові слова:** аудит, аудит в умовах воєнного стану, ризики діяльності, тенденції розвитку аудиту.*

Повномасштабне російське вторгнення в Україну, розпочате 24 лютого 2022 року, кардинальним чином вплинула на всі форми господарських відносин в країні. Порівняно установлені протягом тривалого часу підходи до ведення господарської діяльності в усіх сферах національної економіки необхідно було змінювати відповідно до умов воєнного часу. Виключенням не стала й сфера аудиту, реалізація певних методичних підходів у якій виявилася неможливою або значно ускладненою у нових умовах. Водночас будь-яке більш-менш стабільне функціонування національної економіки вимагає її прозорості, а отже відновлення та проведення аудиту. Тому актуальним питанням є визначення особливостей проведення аудиту в умовах воєнного стану.

Перш за все, слід чітко виокремити основні негативні чинники функціонування сфери аудиту в умовах воєнного часу:

- 1) небезпека для співробітників та ймовірність руйнування майна аудиторської фірми внаслідок ворожих атак;
- 2) вимушене переривання аудиторської діяльності, у тому числі під час багаторазових повітряних тривог;
- 3) труднощі безпосередньої комунікації з компаніями-клієнтами, які розміщені на особливо небезпечних територіях;
- 4) психологічно складні умови ефективної діяльності та інші.

Можна виокремити наступні тенденції розвитку сфери аудиту в умовах воєнного часу: скорочення штату працівників аудиторських служб та дефіцит кадрів; перегляд планів роботи аудиторських компаній та зменшення обсягу замовлень; закриття частини компаній через брак кваліфікованих незалежних аудиторів [1].

Поява великої кількості негативних чинників в умовах воєнного стану є очевидною, водночас існують і певні позитивні чинники, які пом'якшують дію зазначених негативних, зокрема:

- 1) досвід дистанційних аудиторських перевірок в умовах карантину;
- 2) розвиток та можливість використання у роботі спеціалізованого програмного забезпечення з адаптацією його під потреби фірми;
- 3) особливості українського менталітету, що дозволяють впоратися психологічно з новою реальністю, а також згуртуватися з метою максимальної допомоги країні, зокрема національній економіці.

Узагальнюючи наведені вище чинники, можна виокремити наступні особливості здійснення аудиту в умовах воєнного стану:

- превалювання дистанційного формату роботи;
- неможливість використання окремих аудиторських процедур, які вимагають безпосередньої присутності аудитора на підприємстві, звітність якого перевіряється;
- складність точної оцінки строків виконання аудиторських процедур;
- ускладнена комунікація з клієнтами, які знаходяться на особливо небезпечних територіях;
- ризики збереження даних (наприклад, для збереження даних доцільно використовувати хмарне середовище для зниження ризику втрати інформації);

- значний потенціал для автоматизації аудиторської діяльності, розробки внутрішньої робочої документації з використанням ІКТ, застосування спеціалізованого програмного забезпечення.

Таким чином, сфера аудиту, як і будь-яка інша галузь національної економіки, мусила терміново адаптуватися до умов воєнного стану. Основні особливості функціонування аудиту в нових умовах пов'язані з неможливістю використання окремих аудиторських процедур, переважно дистанційним режимом роботи, а також постійним ризиком появи непередбачуваних обставин під час реалізації перевірки. Фахівці передбачають певну кризу у сфері аудиту протягом найближчого часу, хоча у більш віддаленій перспективі наявні проблеми будуть обов'язково подолані. Окрему увагу слід звернути на дефіцит кадрів у сфері аудиту, що зумовлює важливість та необхідність підготовки фахівців у цій сфері.

Список використаних джерел: 1. Касаткін С. Професія внутрішнього аудитора під час війни, KPMG. URL: <https://home.kpmg/ua/uk/blogs/home/posts/2022/07/profesiya-vnutrishnoho-audytora-pid-chas-viynu.html> (дата звернення: 10.10.2022).

УДК 657.6

Сенченко С. В., здобувач вищої освіти групи МОА-221

Науковий керівник: **Гнедіна К. В.**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ АУДИТОРІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Ключові слова: аудит, аудиторська перевірка, ризики діяльності, автоматизація, дистанційна робота.

В умовах воєнного стану постало доречне питання щодо продовження та організації діяльності вітчизняних аудиторських фірм, їх адаптації до нових умов функціонування, забезпечення дистанційної роботи аудиторів, подолання загроз закриття тощо. Усі ці питання потребують дослідження з метою визначення особливостей роботи аудиторів та шляхів її удосконалення в умовах сучасних викликів. Аудитом визначають перевірку аудитором даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання задля з'ясування ключового питання: чи відповідають вони в усіх суттєвих аспектах міжнародним та національним стандартам фінансової звітності та бухгалтерського обліку й іншим відповідним чинним вимогам [1]. На сьогодні з'явилася низка рекомендацій від регуляторів щодо забезпечення ефективного функціонування ринку аудиту в Україні, планування та реалізації роботи аудиторів.

Рекомендації щодо забезпечення аудиторської діяльності під час воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки залишаються близькими до наданих під час пандемії, з урахуванням внесених змін до Закону України від 21.12.2017 № 2258-VIII [2]. Зокрема, питання включення/виключення з Реєстру аудиторів, які пов'язані з державою – агресором, сплати членських внесків на користь АПУ, застосування відповідальності за порушення вимог даного Закону детально прописані у нормативно-правовому акті [2].

На сьогодні, враховуючи сучасні виклики, аудитор не може мати впевненості навіть у підприємствах, які раніше мали бездоганну репутацію та постійно знаходились у полі зору аудиторської фірми. Зростає можливість виникнення суттєвих помилок у фінансовій звітності підприємств, що перевіряються, виникає складність визначення зон ризику, зростає аудиторський ризик. Усе це зумовлює необхідність детального вивчення бізнесу потенційного підприємства-клієнта ще до підписання договору на проведення аудиту з метою оцінювання аудиторського ризику.

Крім того, при проведенні перевірок у сучасних умовах аудиторам необхідно враховувати загрозу кібератак та здійснювати відповідні заходи задля аналізу ризиків, разом з клієнтами обговорювати рівень захисту інформації та план реагування у разі необхідності [3]. Ці питання є надзвичайно важливими задля збереження конфіденційності інформації та недопущення втрати робочої документації аудитора.